

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ЄВГЕНА ІВАНОВИЧА ГЛАДИШЕВСЬКОГО

*Твої діла пішли на цілий світ,
В них праця, поміч, біль і перемога.
Ти чесно склав пластунський заповіт,
Зробив усе, що тільки була змога.*

Ігор Попович, пластовий побратим

П'ятого серпня 2012 р. на 89-му році життя відійшов у вічність видатний учений та педагог, професор Львівського національного університету імені Івана Франка Євген Іванович Гладисhevський.

Євген-Ігор Гладисhevський народився 14 квітня 1924 р. у с. Реклинець на Сокальщині в учительській родині Францішки Йосипівни та Івана Васильовича Гладисhevських. Навчався в першому та другому класах початкової школи в с. Реклинець. У 1933 р. родина Гладисhevських переїхала в Західну Польщу, у с. Ключе (повіт Олькуш, воеводство Кельце), де Євген закінчив початкову школу і продовжив навчання в гімназії м. Олькуш (1936–1938). Згодом, після переїзду до Львова, навчався у Першій українській академічній гімназії (1939–1940) та СШ № 2 (1940–1941) і одержав атестат зрілості як випускник Першої державної гімназії у Львові (1942). Євген Гладисhevський був студентом (I–IV курс) хіміко-технологічного факультету Технічних курсів (1942–1944) та Львівського політехнічного інституту (1944–1945). Закінчив навчання на хімічному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка (1945–1947) і був залишений на викладацькій роботі.

Упродовж 54 років місце праці Євгена Гладисhevського було незмінним – Львівський університет. За цей час він пройшов шлях від асистента до професора кафедри неорганічної хімії. На початку трудової діяльності був лекційним асистентом, проводив лабораторні та практичні заняття до основних курсів з неорганічної хімії для студентів хімічного факультету та загальної хімії для студентів біологічного, географічного і геологічного факультетів.

Одночасно, здобуваючи навиків і досвід викладацької праці, Євген Гладисhevський активно займався науковими дослідженнями. У 1953 р. він захистив кандидатську дисертацію “Тверді розчини на основі інтерметалічних сполук”, присвячену визначенню розчинності третього компонента в бінарних сполуках, аналізу природи та умов утворення твердих розчинів на основі інтерметалічних сполук, рентгенівському фазовому дослідженню та прецизійному визначенню зміни параметрів ідентичності в разі зміни складу твердих розчинів.

У 1954 р. Євген Гладисhevський одержав звання доцента кафедри неорганічної хімії та розпочав читати студентам хімічного факультету свій перший лекційний курс

з неорганічної хімії. Згодом вів лекційні курси також із загальної хімії і кристалохімії для студентів хімічного факультету та з основ кристалографії для студентів фізичного факультету. У 1967 р. його обрано деканом хімічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка.

Докторську дисертацію “Дослідження з кристалохімії силіцидів і германідів” Євген Гладішевський захистив у Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова у 1967 р. Методами рентгенівського фазового та структурного аналізу сплавів 39 подвійних систем він виявив існування 110 раніше невідомих бінарних сполук (57 силіцидів і 53 германідів), для 96 сполук визначив кристалічну структуру, синтезував 249 нових тернарних сполук (190 силіцидів і 59 германідів), для 195 інтерметалідів визначив кристалічну структуру, відкрив 11 нових структурних типів, вивчив фазові рівноваги за однієї або декількох температур і побудував ізотермічні перерізи в повному концентраційному інтервалі 27 потрійних систем, визначив низку важливих кристалохімічних закономірностей утворення інтерметалічних сполук та їхніх кристалічних структур.

У 1968 р. Євгену Гладішевському присуджено вчене звання професора і відтоді до 1989 р. він обіймав посаду завідувача кафедри неорганічної хімії, а наступні 10 років – професора кафедри. Одночасно 1971 р. його призначено проректором з наукової роботи університету, на цій посаді він перебував упродовж 20 років. Багато зусиль приклав для вдосконалення наукової роботи Львівського університету. Його діяльність була спрямована на збільшення обсягів бюджетних і госпдогвірних науково-дослідних робіт, зростання кількості викладачів з науковими ступенями, залучення всіх викладачів до виконання науково-дослідної роботи, підвищення ефективності аспірантури, налагодження співпраці з науковими закладами інших міст і країн. З 1999 р. до виходу на пенсію (2001) працював головним науковим співробітником науково-дослідної частини Львівського національного університету імені Івана Франка. У науковому доробку професора Євгена Гладішевського понад 550 наукових праць, 3 монографії, 20 авторських свідоцтв та патентів. Його наукові публікації широко відомі світовій науковій спільноті, про що свідчать їхні численні цитування.

Євген Іванович Гладішевський – один із засновників і керівників (1972–1995) Львівської кристалохімічної школи, доробок якої становить 20 % світових досягнень у галузі. Він виховав декілька поколінь науковців, у тому числі безпосередньо був керівником 31 кандидатської та консультантом 4 докторських дисертацій.

Відзначений почесними званнями заслужений діяч науки Української РСР (1979), лауреат Державної премії Української РСР у галузі науки і техніки (1984), нагороджений орденом Трудового червоного прапора (1976), значком Мінвузу СРСР (1978), грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1984), почесною грамотою Президії Верховної Ради України (1999, 2004), а також пам'ятними та ювілейними медалями. Голова комітету кристалографів України (1986, 1993–2004), член Міжнародної спілки кристалографів, Соросівський професор (1994, 1995), стипендіат Президента України (з 1999 р.). Член редакційної колегії “Вісника Львівського університету. Серія хімічна”, “Українського хімічного журналу”, міжнародного журналу “Journal of Phase Equilibria”. Член координаційної та видавничої рад Енциклопедії Львівського університету. Дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка, голова хемічної комісії НТШ (1992–2012).

Професор Євген Іванович Гладішевський – учений, педагог, хороший організатор, мудра, ініціативна та справедлива людина, яка впродовж багатьох років віддавала людям свій талант. За роки самовідданої праці у Львівському національному університеті імені Івана Франка він підготував велику когорту науковців, педагогів, а найвагомніше – вселив у них жадобу до життя, віру в свої сили, показав, що тільки завдяки наполегливій праці можна здобути висот.

Євген Гладішевський – очевидець і учасник подій міжвоєнного періоду на Закарпатті. Його спогади використано для створення документального фільму “Срібна Земля. Хроніка Карпатської України 1919–1939”.

Євген Іванович Гладішевський був прекрасним чоловіком, люблячим батьком, дідусям, прадідусям. Світла пам’ять про дорогого Вчителя назавжди залишиться в наших серцях.

*А скільки міг ти ще для нас зробити,
А скільки міг ти ще порад нам дати.
О, львівська земле, земле пресвята!
До себе кличеш сина ти, як мати...*

Вдячні учні.